

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över Remiss ang En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan Ds 2026 nr 4

Landsorganisationen i Sverige (LO) vill lämna följande synpunkter på promemorian *En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan (Ds 2026 nr 4)*.

Remissvaret inleds med LOs övergripande syn på välfärdsbrottslighet. Därefter följer kommentarer på promemorians huvudsakliga förslag om Försäkringskassans befogenheter. Gällande andra frågor, till exempel en särskild åtalsprövning för bidragsbrott väljer LO att inte lämna några synpunkter.

Sammanfattning av LOs synpunkter

- LOs övergripande syn på frågan är att ordning och reda i välfärd och arbetsliv hänger ihop. Bekämpning av fusk och brott inom välfärdssystemen är avgörande för ett fungerande välfärdssamhälle och en sund arbetsmarknad.
- LO stödjer till fullo utredningens strävan att förhindra felaktiga utbetalningar från socialförsäkringssystemen. LO anser att det är centralt med ett aktivt och träffsäkert arbete mot fusk och brottslighet mot socialförsäkringssystemen.
- LO avstyrker utredningens huvudförslag om att ge Försäkringskassan brottsbekämpande befogenheter och införa en underrättelseverksamhet inom Försäkringskassan.
- LO menar att det finns andra, mer ändamålsenliga tillvägagångssätt för att hindra och förebygga välfärdsbrottslighet, exempelvis att göra en motsvarande satsning inom befintlig brottsbekämpande myndighet, som den nu aktuella utredningen inte haft möjlighet att överväga.

LOs övergripande och principiella syn på frågan

Ordning och reda på arbetsmarknaden och ordning och reda i välfärdssystemen är två centrala och nära sammanflätade delar för

ett fungerande välfärdssamhälle som Sverige. LO anser att brott mot välfärdssystemen riskerar att urholka tilliten till systemen och hota förtroendet för välfärdssamhället. Det är av yttersta vikt att våra gemensamma transfereringssystem går till det de är avsedda för.

Den enskilde individen ska få stöd och möjlighet att göra rätt för sig. För det krävs information, kunskap, förmåga och tillit till Försäkringskassan som myndighet.

Myndigheterna behöver kunna korskontrollera uppgifter och samverka för att kunna jobba brottsförebyggande. Redan innan en förmån eller ett stöd beviljas är det viktigt att beslutande aktörer har förmågan att upptäcka felaktiga utbetalningar, exempelvis genom att göra det möjligt för myndigheterna att hämta in uppgifter om den sökande.

LOs synpunkter angående utredningens förslag

Grundproblemet som utredningen vill lösa är att polisen inte prioriterar utredning av bidragsbrott. Bland annat Statskontoret bedömer att skälet bakom Polismyndighetens ineffektivitet att utreda bidragsbrott är resursbrist (Ekonomistyrningsverket [2023], Rapport: Förslag till indikatorer för att följa rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott, 2023:38, s. 14). LOs huvudsakliga invändningar mot förslagen i promemorian handlar om att utredningen inte fått möjlighet att överväga alternativa lösningar för att åstadkomma en effektivare ordning, exempelvis att göra en motsvarande satsning inom befintlig brottsbekämpande myndighet.

LO anser att det vore angeläget att undersöka om och hur den nuvarande organisationen skulle kunna stärkas och effektiviseras. Att stärka Polismyndigheten med ytterligare resurser och styrning framstår som en mer träffsäker lösning på problemet än promemorians förslag.

Utredningen *Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott* (SOU 2022 nr 37) föreslog att Ekobrottsmyndigheten skulle få ansvaret för bidragsbrott. Den nu aktuella utredningen konstaterar själv att "ett mer kostnadseffektivt alternativ hade varit att låta Ekobrottsmyndigheten överta huvudmannaskapet för bidragsbrott, och att låta den myndigheten begära biträde av Försäkringskassan" och att "detta hade inneburit betydande besparingar för Polismyndigheten".

LO har tidigare ställt sig försiktigt positiva till förslaget att Ekobrottsmyndigheten skulle få ansvara för bidragsbrottsutredningar givet att ändamålsenliga resurser tillförs och att det nya ansvaret inte sker på bekostnad av myndighetens övriga brottsbekämpande arbete, givet den specialistkompetens som Ekobrottsmyndigheten besitter.

Den nu aktuella utredningen ser själva risker med förslaget att ge Försäkringskassan brottsbekämpande uppgifter. Utredningen bedömer att en ordning där ytterligare en myndighet ges en brottsbekämpande uppgift medför att det brottsbekämpande arbetet blir mer fragmenterat än i dag. En uppdelning av det brottsbekämpande arbetet på fler myndigheter är även kostnadsdrivande och kan leda till att det blir svårare att få en överblick av den totala brottsligheten. Dessutom bedömer utredningen att förtroendet för Försäkringskassan som socialförsäkringsmyndighet riskerar påverkas av att myndigheten får en brottsbekämpande uppgift.

Det behöver även uppmärksammas att det genomförs, och har genomförts, flera andra åtgärder för att öka såväl upptäcktsrisken som sannolikheten för lagföring för bidragsbrott, de flesta så nyss att de inte hunnit utvärderas. Bland annat har det i närtid vidtagits åtgärder som möjliggör ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter och andra aktörer. Det har införts bestämmelser om uppgiftsskyldighet för kommuner, arbetslöshetskassor och vissa statliga myndigheter i syfte att bland annat motverka felaktiga utbetalningar. Därutöver har det införts bestämmelser om uppgiftsskyldighet i förhållande till de brottsbekämpande myndigheterna. Det har därtill införts en ny sekretessbrytande bestämmelse i syfte att motverka olika former av fusk, överträdelse och brottslig verksamhet.

Sammantaget kan det antas att dessa åtgärder kan bidra till att förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar, öka upptäcktsrisken för den som försöker begå bidragsbrott samt ge ökade möjligheter att förbättra underlaget i samband med en anmälan till Polismyndigheten. Dessa åtgärder får sannolikt effekter på Polismyndighetens arbete.

Utredningen konstaterar att den nya brottsbekämpande verksamheten måste byggas upp från grunden, vilket kräver betydande tid och resurser. Förslagen förutsätter kompetenser som skiljer sig från dem som i dag finns inom Försäkringskassans verksamhet. En ordning där två myndigheter parallellt utreder samma typ av brott är varken kostnadseffektivt eller rättssäkert. Förslaget riskerar dessutom att leda till ojämn prioritering av brott beroende på vilken myndighet de riktas mot, vilket skapar bristande förutsägbarhet, rättslig obalans och oenhetliga tolkningar.

LO är tveksam till att förslaget skulle vara mer kostnadseffektivt eller rättssäkert än en motsvarande satsning inom befintlig brottsbekämpande myndighet. Dessutom är det inte oproblematiskt att samma myndighet både ska ge stöd, fatta beslut om ersättningar, kontrollera uppgifter och utreda brott.

Avslutningsvis vill LO lyfta en principiell invändning. Det är inte rimligt att Polismyndighetens bristande resurser att utreda komplexa och resurskrävande brott möts genom att ansvaret flyttas till andra aktörer. En sådan ordning riskerar i värsta fall att skapa utrymme för ytterligare välfärdsbrottslighet.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Mari Huupponen
Handläggare